

"We moeten nadenken. Ook over verdere uitbreiding" in De Standaard (9 juni 2005)

Source: De Standaard. [EN LIGNE]. [Anvers]: [09.06.2005]. Disponible sur <http://www.standaard.be/nieuws/buitenland/index.asp?articleID=G5MFGAS6>.

Copyright: (c) De Standaard

URL: http://www.cvce.eu/obj/we_moeten_nadenken_ook_over_verdere_uitbreiding_in_de_standaard_9_juni_2005-nl-b21d20b4-7eb0-4b8d-8216-8006eecd4cbb.html

Publication date: 18/12/2013

We moeten nadenken. Ook over verdere uitbreiding

Jean-Luc Dehaene, ondervoorzitter van de Conventie die de Europese grondwet opstelde

Van onze redacteur in Frankrijk

Straatsburg - Het grote woord is gevallen. Tijdens het debat gisteren in het Europees Parlement over de crisis in de Unie werd er vooral vanuit EVP-hoek gepleit voor een pauze: het stilleggen van de ratificatieprocedures in de lidstaten van de Unie om na te denken. Na de neen-referendums in Frankrijk en Nederland weet niemand immers hoe de crisis opgelost moet worden. Een van de voorstanders van zo'n "beperkte, welomschreven reflectieperiode" is Jean-Luc Dehaene. In een gesprek met *De Standaard* en de Franse krant *Libération* legt hij uit waarom.

Het "neen" van de referendums in Frankrijk en Nederland wordt vaak verklaard door gebrek aan transparantie en democratische inspraak in Europa. Maar de Conventie-methode moest daar precies een antwoord op bieden met een breed debat over het nieuwe verdrag. Is het "neen" een bewijs dat ook deze formule niet werkt ?

- Laten we eerst eens ophouden met voortdurend te spreken over "neen". Iedereen vergeet dat degene die "ja" hebben geantwoord intussen een groter gewicht hebben dan de neen-stemmers. Bovendien constateer ik dat de redenen om neen te zeggen tegen die grondwet zeer divers zijn. Het zijn hoofdzakelijk interne politieke motieven die gespeeld hebben. En er is de vrees voor veranderingen in het kader van de globalisering, terwijl het antwoord daarop precies een sterk Europa is, zoals het in de grondwet staat. Van een paradox gesproken. Dat de voorbereiding van een nieuw Europees verdrag nooit eerder zo open geweest is maar het resultaat toch afgewezen werd, is nog zo'n paradox. De Conventie heeft een momentum gecreëerd van Europese vooruitgang.

Dat door de komst van de ministers van Buitenlandse Zaken als lid van de Conventie tijdens de eindfase, deskundig is gecounterd. U hebt het verdrag nadien zelf een "minimum minimorum" genoemd.

- Dat kun je de Conventie niet verwijten. Het resultaat moest hoe dan ook een compromis zijn tussen de lidstaten. Maar het is een ambitieus compromis gebleven. Ik wacht nu op de mirakeloplossingen vanuit het neen-kamp.

Conclusie: dat zelfs de Conventiemethode niet meer overtuigt is het bewijs dat de kloof tussen de elites en de burgers zeer groot is.

- Juist. Maar dat heeft dus niets met Europa te maken. De kloof tussen de Franse en Nederlandse elite en de Franse en Nederlandse publieke opinie is ook zeer groot.

Het bewijs is wel geleverd dat het project niet sterk genoeg was om de mensen te overtuigen.

- Ik heb altijd gezegd dat je nooit met een ja-of-neen-referendum de waarde van de grondwet kunt beoordelen. Men had tenminste concrete vragen kunnen stellen: "Ben je akkoord dat Europa meer doet in de strijd tegen de grensoverschrijdende misdaad?" Of: "Is er meer gezamenlijk buitenlands beleid nodig?". Of: "Moeten de economische hervormingen gezamenlijk aangepakt worden ?" Dan zou je een massief ja gekregen hebben.

In het parlementair debat in Straatsburg werd gezegd dat de regeringen de grondwet niet goed verdedigd hebben.

- De regeringen zeggen veel te vaak dat de onpopulaire maatregelen door Europa opgelegd worden. Ik ben daar mee schuldig aan. Toen wij de openbare financiën saneerden is dat ook gebeurd, al wisten we zeer goed dat de saneringen ook zonder de vraag van Europa moesten gebeuren. Zoals de kandidaat-lidstaten perfect

wisten dat ze de hervormingen die nodig waren om toe te treden, ook hadden moeten doen zonder dat ze lid werden van de Unie. De samenleving is in volle verandering, van een industriële naar een informatiemaatschappij. Dat vraagt een heel andere ordening. Europa helpt daarbij. Kijk maar wat er met Belgacom gebeurd is. Europa heeft geëist dat de telecomsector geliberaliseerd werd. Stel je voor dat dit niet was gebeurd. Maar zij die de verandering weigeren, gebruiken Europa als schietschijf. Komt daarbij dat de mensen in de geïndividualiseerde samenleving die ontstaan is in het zog van mei '68, zeer impulsief reageren op de snelle beeldinformatie. Alleen leiderschap kan helpen. Maar dat ontbreekt.

Laten Jacques Chirac en Gerhard Schröder Europa achter in puin ?

- Laten we geen grote woorden gebruiken. Maar het gebrek aan leiderschap in Frankrijk, Duitsland én in Groot-Brittannië zal ons niet vooruit helpen. Dat is zeker een deel van het probleem.

Minister Karel De Gucht van Buitenlandse Zaken heeft gezegd dat hij er zeker van is dat "ja" het zou halen in een Belgisch referendum. Bent u het met hem eens ?

- Neen. Ik ben zeker dat het debat ook bij ons uit de hand zou lopen, zeker als je rekening houdt met het gebrek aan populariteit van de huidige meerderheid.

Maar u zou samen met de meerderheid campagne gevoerd hebben voor "ja". En dus ook verloren hebben.

- Ik heb altijd gezegd dat ik tegen een referendum was. Maar ook dat ik inderdaad een ja-campagne zou gevoerd hebben. Maar ik ben zeker dat het in België, net zoals in Nederland en Frankrijk, een debat zou geworden zijn over de uitbreiding, over Turkije, over de globalisering tot en met de communautaire problemen.

Zouden de hervormingen niet beter voor de toetreding gebeurd zijn ?

- Dat is juist. En lees maar eens het rapport dat ik mee geschreven heb met het oog op het Verdrag van Nice. Daarin staat dat „Nice" de laatste kans was om de hervormingen door te voeren voor de uitbreiding. Het brede debat hadden ze daar moeten voeren. In Nice moesten de oplossingen er gekomen zijn. De mensen zien ook niet meer dat de uitbreiding een groot goed is. Daardoor zijn er Russische toestanden vermeden in Centraal Europa. Dat is een grote verdienste van de Unie die niemand nog ziet.

Is het niet te snel gegaan ? En is het risico niet reëel dat het met Bulgarije, Roemenië, Kroatië en Turkije gewoon doorgaat ?

- Ja, het gaat te snel. Precies daardoor hebben we geen tijd gehad om de hervormingen vooraf te doen. Ik denk dat we nu dat probleem moeten durven op tafel te leggen voor de verdere uitbreiding.

Moeten de onderhandelingen met Turkije, Kroatië en de Balkan uitgesteld worden ?

- Er is minstens een moment van reflectie nodig. Men moet minstens de vraag durven stellen.

En wat moeten de staats- en regeringsleiders doen met de grondwet en het ratificatieproces? Kan dat gewoon doorlopen ?

- De regeringsleiders moeten er in de eerste plaats voor zorgen dat de gehele Unie niet geblokkeerd geraakt.

Riskeert het pakket dat in de meerjarenbegroting zal goedgekeurd worden niet te krap te zijn om van een echt solidair Europa te kunnen spreken ?

- Wat er uit de top zal komen inzake meerjarenbegroting zal te weinig zijn opdat Europa zijn taak goed zou aankunnen. Maar er moet nu hoe dan ook een akkoord komen opdat de Unie kan blijven functioneren. Ten

tweede moet er ook een reflectie komen over hetgeen er gebeurd is in de referendums. Moet er meer of minder Europa komen? Die reflectie is nodig opdat de regeringen die nog een referendum houden, een antwoord nodig hebben op de vragen die er gesteld worden. Anders dreigt neen het overal te halen zonder iemand weet waarom of welke antwoorden er gegeven kunnen worden.

Hoe ziet u zo'n pauze ?

- De ratificatie moet gedurende een afgesproken periode, bijvoorbeeld een jaar, opgeschort worden om een open reflectie te organiseren. De uitkomst daarvan moet volledig open zijn. Maar het mag in geen geval een reflectie worden in het luchtledige. Ze moet duidelijk beperkt zijn in de tijd, met een vast tijdstip om conclusies te trekken. Alle partijen moeten daarbij betrokken worden, zowel de nationale parlementen en het Europees Parlement als de regeringen en de Commissie. We moeten een methode vinden om eruit te geraken. Ik zeg niet vooraf of er een nieuwe Conventie moet komen. Ik weet het niet. Laat ons erover nadenken.

Zal dat niet tot nieuwe onderhandelingen leiden ?

- Neen. Deze illusie mogen we niet creëren.

Maar het is toch ondenkbaar dat er in Frankrijk nog eens over dezelfde tekst gestemd wordt ?

- Niemand kent het antwoord op hetgeen er moet gebeuren. Daarom moeten we erover nadenken. Er was echt geen plan-B. en als we doorgaan komt er overal een neen.